

the economic growth model of CEE countries]. *Ekonomichnyy nobelivs'kyy visnyk [Economic Nobel Herald]*. №1. S. 314–322. [in Ukrainian]

7. Orel YU.L. (2015) Netsyklichna kryza ekonomiky Ukraini v period z 2013 po 2015 roky: prychyny vynyknennya ta shlyakhy podolannya [*Non-cyclical crisis of Ukraine's economy in the period from 2013 to 2015: causes and ways to overcome*]. Aktual'ni problemy derzhavnoho upravlinnya [*Actual problems of public administration*]. № 1. S. 275–280. [in Ukrainian]

8. Tsyhanov S.A. (2014) Vplyv hlobalizatsiyi svitovoyi ekonomiky na rozvytok finansovoho rynku [*The impact of globalization of the world economy on the development of the financial market*]. Zovnishnya torhivlya: ekonomika, finansy, pravo [*Foreign trade: economics, finance, law*]. №3. S. 105–115. [in Ukrainian]

Стаття надійшла до редакції 27.09.2020 р.

УДК 339.92

JEL Classification D21, F21, F23.

DOI 10.33111/EE.2020.45.TurolyevG

G. Turolyev

*Ph.D. candidate at Department of international economics
SHEI «Kyiv national economic university named after Vadym Hetman»*

Г. О. Туrolєв

*аспірант
кафедри міжнародної економіки
ДВНЗ «Київський національний
економічний університет
імені Вадима Гетьмана»*

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5579-0626>

ОФШОРНЕ БАНКІВНИЦТВО У СТРУКТУРНІЙ ДИНАМІЦІ ТРАНСКОРДОННОГО РУХУ ФІНАНСОВОГО КАПІТАЛУ

АНОТАЦІЯ. У статті розкрито сутність і ключові конкурентні переваги офшорного банківництва як ключового інституційного механізму транскордонного руху фінансового капіталу у глобальних умовах. Проаналізовано масштаби, географічно-територіальну й інструментальну структуру глобального офшорного банківництва, а також міжрегіональний розподіл транскордонних активів і зобов'язань офшорних банків. Обґрунтовано об'єктивні причини загострення міжнародної конкуренції за глобальні фінансові потоки та формування у сучасних умовах новітніх точок нагромадження офшорного банківського капіталу у країнах азійського мегарегіону. Доведено, що монополізація офшорного банкінгу призводить до встановлення у глобальних координатах виключного права офшорних банків на розрахункове, депозитне, кредитне і торговельно-фінансове обслуговування нерезидентів; проведення єврова-

лютних, лізингових, страхових і трастових трансакцій; а також здійснення операцій з позабіржовими деривативами.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: офшорне банківництво, транскордонні активи і зобов'язання банків, офшорні юрисдикції, податкові пільги, монополізація офшорного банкінгу.

OFFSHORE BANKING IN THE STRUCTURAL DYNAMICS OF TRANSBOUNDARY MOVEMENT OF FINANCIAL CAPITAL

ANNOTATION. The article is devoted to complex research of the economic essence of offshore banking as a key institutional mechanism for cross-border movement of financial capital in a global environment. Substantive attention has been devoted to the role of offshore banks in the formation of institutional conditions for the accumulation and redistribution of financial capital in the global economy, the transformation of aggregate savings of economic agents of different countries into global investment capital. Complex investigation was undertaken of the processes related to key competitive advantages of offshore banks, specifically providing business structures with effective circumvention of corporate taxation barriers, numerous restrictions on business practices, direct government control and currency regulation. The scale, geographical and instrumental structure of global offshore banking, as well as the interregional distribution of cross-border assets and liabilities of offshore banks have been analyzed. The objective reasons for the intensification of international competition in the sphere of global financial flows and the formation of new points of accumulation of offshore banking capital in the Asian countries have been substantiated. It was proved that in the global economic environment the monopolization of offshore banking leads to the establishment of the exclusive right of offshore banks to settlement, deposit, credit, trade and financial services for non-residents; conducting Eurocurrency, OTC derivatives, leasing, insurance and trust transactions; investing assets in the national economies with the highest investment return rate and investment growth. It was grounded that these processes will not only significantly increase the impact of offshore banking on the structural dynamics of world economy, but also modernize traditional schemes of using offshore financial networks in order to fully meet the needs of economic players in banking and quasi-banking services.

KEY WORDS: offshore banking, cross-border assets and liabilities of banks, offshore jurisdictions, tax benefits, monopolization of offshore banking.

Вступ. Сучасні умови функціонування банківської системи формують якісно нові умови для акумулювання і перерозподілу у рамках світового господарства фінансового капіталу, а також трансформації сукупних заощаджень економічних агентів різної національної належності у глобальний інвестиційний капітал.

Особливе місце у світовій банківській архітектурі посідає офшорне банківництво, що охоплює діяльність банківських установ, локалізованих в офшорних банківських юрисдикціях — регіонах і спеціалізованих зонах (державах чи їх територіях) з особливими системами корпоративного законодавства та прибуткового оподаткування компаній, що дають можливості реєстрації і функціонування офшорних компаній. За умов поглиблення міжнародної спеціалізації і виробничого кооперування, фрагментації глобальних потоків товарів і капітальних ресурсів використання економічними агентами послуг офшорного банківського бізнесу дає їм змогу суттєво послабити податкове навантаження в частині оподаткування корпоративних і особистих доходів, а також забезпечити конфіденційність комерційних угод та збереження капіталу.

Постановка завдання. Найповнішу розробку питань, пов'язаних з комплексним дослідженням процесів транснаціоналізації й офшоризації бізнес-діяльності, аналізом глобалізаційних змін стратегій і бізнес-моделей багатонаціональних підприємств, розкриттям корпоративних механізмів податкової оптимізації, комплексною характеристикою міжнародних офшорних центрів містять праці таких вітчизняних і зарубіжних учених, як: О. Білорус і Т. Єфіменко [15]; Н. Вороніна і В. Бабанін [9]; А. Ішханов [10]; О. Комолов [11]; Б. Логінов, Є. Смірнов і А. Михайлін [13]; З. Луцишин і Є. Мехтієв [12]; Дж. Мерц і М. Овереш [4]; Є. Редзюк [14]; Б. Хейфец [16; 17]; В. Ярошевич і А. Сарган [18] та багатьох інших. Разом з тим, незважаючи на науковий доробок зазначених учених, дотепер у науковій літературі відчувається брак комплексних досліджень процесів офшоризації банківської діяльності та їх впливу на транскордонний рух фінансового капіталу у глобальних умовах.

Результати. Зародження глобального офшорного банківництва бере свій початок з другої половини 1960-х років і пов'язане з впровадження Банком Англії дворівневої банківської системи для Багамських островів з метою активізації іноземного інвестування економіки цієї держави. Починаючи з 1970-х років досвід Багамських островів наслідувала Швейцарія, у 1970 р. — Панама, у 1971 р. — острів Вануату, у 1974 р. — острів Науру, у 1975 р. — Монсеррат, у 1979 р. — Барбадос, у 1981 р. — Кіпр, у 1984 р. — Британські Віргінські острови, у 1987 р. — Західне Самоа, у 1989 р. — острови Теркс і Кайкос [10, с. 74]. На основі відкриття кореспондентських рахунків у зарубіжних банківських установах офшорні банки нарощують масштаби і диверсифікують структуру своїх транскордонних операцій, розміщують капітали по

усьому світу, в інтересах своїх клієнтів обирають найвигідніші інвестиційні проекти, а також залучають кредитних агентів і фінансових брокерів у різних країнах світу. Красномовним підтвердженням цього є, зокрема, той факт, що у період 1977¹-2020² рр. сукупні активи банківського сектору офшорних центрів зросли з 95,2 млрд до майже 5,3 трлн дол. США; а сукупні зобов'язання — з 71,2 млрд до 4,8 трлн відповідно [8].

Саме завдяки політиці колишніх метрополій понад половини усіх міжнародних офшорних зон були створені й отримали імідж світових податкових «притулків» [18, с. 37]. Тож цілком законним є той факт, що засновниками офшорних банків є насамперед розміщені поза офшорних юрисдикцій провідні банківські групи, багатонаціональні корпорації й організаційно пов'язані між собою конгломерати малих і середніх фірм. Вони не тільки забезпечують ключові адміністративні функції з управління офшорними банківськими установами, але й активно використовують пропоновані офшорними банками податкові пільги і преференції у цілях максимізації прибутків, реалізації глобальних трансакцій і їх розрахункового обслуговування.

Доцільно зауважити, що нині майже кожен великий транснаціональний банк має свої дочірні підрозділи в офшорних центрах, на діяльність яких поширює діючі у країнах базування й офшорних юрисдикціях регуляторні вимоги у сфері банківської діяльності. Наприклад, у Топ-20 найбільших європейських банків 26 % загального прибутку генерується в офшорних юрисдикціях, що становить щорічно близько 25 млрд євро. І це при тому, що на дану групу банків припадає нині не більше 12 % загального обігу європейської банківської системи і 7 % зайнятих працівників галузі. Відзначимо також, що на кожні 100 євро проведених європейськими банками операцій в офшорних юрисдикціях вони отримують 42 євро прибутку (порівняно з 19 євро відповідного середньогалузевого показника), а кожен банківський працівник генерує загального щорічного прибутку на рівні 171 тис євро (45 тис євро відповідно) [5].

Як наголошують Дж. Мерц і М. Оверещ, прибутковість офшорних дочірніх підрозділів транснаціональних банків є набагато «чутливішою» до рівня податкових ставок, порівняно з нефінансовими компаніями, оскільки останнім важче на основі своїх корпоративних бізнес-моделей здійснювати податкову

¹ Примітка. Дані станом на четвертий квартал 1977 р.

² Примітка. Дані станом на перший квартал 2020 р.

оптимізацію [4]. Тож цілком закономірним є той факт, що чимраз масштабніше «переведення» транснаціональними банками своїх прибутків в офшорні зони та «розмивання» ними податкової бази значною мірою «викривляють» результати аналітичної оцінки сучасного міжнародного розподілу корпоративних надходжень, позбавляючи їх прогностичного потенціалу.

Як показують дані табл. 1, тільки у період 2009–2020 рр. загальний вартісний обсяг активів іноземних банків (з урахуванням міжнародних банківських зон) у Сполучених Штатах Америки зріс з 1,9 до майже 3 трлн дол. США.

Таблиця 1

**ЗАГАЛЬНІ АКТИВИ ФІЛІАЛІВ ІНОЗЕМНИХ БАНКІВ
У СПОЛУЧЕНИХ ШТАТАХ АМЕРИКИ У 2009–2020 рр., млрд дол. США [1]**

Рік	Усі штати		Нью-Йорк		Каліфорнія		Іллінойс	
	загальний обсяг, включаючи міжнародні банківські зони	тільки міжнародні банківські зони	загальний обсяг, включаючи міжнародні банківські зони	тільки міжнародні банківські зони	загальний обсяг, включаючи міжнародні банківські зони	тільки міжнародні банківські зони	загальний обсяг, включаючи міжнародні банківські зони	тільки міжнародні банківські зони
2009	1958,9	107,6	1703,3	96,5	25,5	5,3	74,7	0,9
2010	2027,1	94,9	1764,7	83,7	27,2	4,9	56,8	0,9
2011	2207,4	95,6	1922,6	84,8	24,9	4,9	65,3	0,3
2012	2168,0	110,9	1920,6	98,3	28,9	6,8	81,8	0,7
2013	2426,6	128,9	2117,9	117,2	36,1	6,6	83,3	0,5
2014	2695,6	154,1	2334,1	133,7	39,8	14,9	79,8	0,8
2015	2502,3	140,4	2191,1	127,5	37,2	8,4	84,6	0,7
2016	2286,5	123,9	2018,1	102,3	51,2	18,2	77,2	0,5
2017	2505,7	117,2	2235,1	93,9	51,6	19,9	91,1	0,3
2018	2408,8	95,4	2175,9	80,3	37,2	11,3	92,0	0,4
2019	2444,6	92,8	2180,4	74,5	41,8	14,8	90,1	0,3
2020 ³	2878,1	91,2	2556,2	73,6	46,2	14,7	99,6	0,3

³ Примітка. Дані станом на перший квартал 2020 р.

У Нью-Йорку зазначений показник зріс з 1,7 до 2,6 трлн (що становить майже 90 % загального обсягу активів іноземних банків на кінець періоду), далі йде Іллінойс — 99,6 млрд дол. США у 2020 р. (3,5 % загального обсягу) та Каліфорнія — 46,2 млрд (1,6 % відповідно). З даних табл. 1 можна також зробити висновок, що з 2009 р. до 2014 р. спостерігалось неухильне нарощування активів міжнародних банківських зон (з 107,6 до 154,1 млрд дол. США) з наступним падінням до 117,2 млрд дол. у 2017 р. і 91,2 млрд у 2020 р. Подібна динаміка стала результатом насамперед посилення регулювання американського банківського сектору, його деофшоризації та боротьби з відмиванням «брудних» грошей.

Поряд з уже сформованими традиційними центрами й локалами офшорного банкінгу в останні десятиліття дедалі більшою мірою утверджується тренд щодо формування новітніх точок нагромадження офшорного банківського капіталу. Їх репрезентують насамперед держави азійського мегарегіону, котрі за умов загострення міжнародної конкуренції за глобальні фінансові потоки й посилення валютного впливу на сферу світових фінансів вживають активних заходів щодо інтернаціоналізації національних валют і надання права офшорним банкам відкривати спеціальні рахунки, відокремлені від внутрішніх рахунків. В якості прикладу наведемо, зокрема, Японію, де з другої половини 1980-х років активно функціонує офшорний банківський ринок (*англ.* — *Japanese Offshore Market*). Нагромаджені ним сукупні активи зросли у період 1990-2020 рр. з 950,6 млрд до 4,3 трлн дол. США, у тому числі резидентів — з 520,1 до 540,2 млрд, нерезидентів — з 371,2 до 2555,7 млрд; у єнах — з 334,2 до 1052,7 млрд, в інших валютах — з 495,2 до 3246,4 млрд дол. відповідно [6]. Як бачимо, випереджальний приріст офшорних активів спостерігається за групою нерезидентів, частка яких у їх загальних вартісних обсягах зросла з 44,8 % у 1990 р. до майже 60 % у 2020 р. [6].

Звернімо також увагу на те, що у глобальних координатах офшорний банкінг репрезентує міжнародний банківський бізнес, що функціонує у пільговому податковому, валютному й адміністративному режимах. Активно використовуючи міжкраїнові відмінності у національних податкових законодавствах, відносно низький рівень засновницьких й управлінських трансакційних витрат і дешеві засоби електронного зв'язку, офшорні банки забезпечують підприємницьким і бізнес-структурам ефективний обхід «бар'єрів» корпоративного оподаткування, багаточисленних обмежень ділової практики, жорсткого регламентування фі-

нансової звітності, прямого контролю з боку локальних урядів і валютного регулювання, а також мультивалютну маневреність вкладів, професійне управління капіталом та збереження суворих умов конфіденційності здійснюваних фінансово-господарських операцій.

Офшорний статус банківських установ підтверджується переліком ліцензованих операцій, який включає широкий спектр банківських послуг — від відкриття і ведення особистих і корпоративних рахунків резидентів держав з високим рівнем оподаткування і жорстким валютним і банківським контролем до надання синдикованих кредитів; здійснення операцій з євровалютними цінностями; проведення лізингових, страхових і трастових операцій; інвестування перспективних галузей і секторів світового господарства; купівлі і продажу боргових зобов'язань та ін. При цьому офшорні банки не можуть обслуговувати резидентів країн своєї реєстрації та використовувати у розрахунковому обслуговуванні клієнтів їх національні валюти [9, с. 60], підпадаючи під режим прискореної реєстрації і відсутності розслідувань відносно реалізовуваних ними трансакцій.

Однак, в останнє десятиліття, як можемо спостерігати, відбувається неухильне зменшення кількості ліцензованих офшорних банків, що є результатом певного «звуження» сектору глобального офшорного банківництва під впливом значного посилення боротьби з відмиванням «брудних» грошей на національному, регіональному і глобальному рівнях, посилення орієнтації різнонаціональних економічних агентів до податкової транспарентності, запровадження відносно низки офшорних юрисдикцій міжнародних санкцій, а також падіння доходності офшорних операцій і підвищення їх фінансових ризиків. Не слід скидати з рахунків і процесів злиттів і поглинань офшорних банківських установ, що дають змогу «розбивати» сукупні трансакційні витрати на ширшу клієнтську базу; а також значне загострення конкуренції на міжнародному ринку банківських послуг з боку різного роду небанківських закладів, взаємних фондів і найбільших корпоративних структур промислового сектору.

Зокрема, на Кайманових островах у період 2015-2020 рр. з ринку «вийшли» близько 250 офшорних банків, а їх загальна кількість становить нині усього 133. У Люксембурзі у 1990-х роках ринок «покинули» біля 220 офшорних банків, загальна кількість яких на початок 2019 р. становила 135. Своєю чергою, Беліз уже кілька років поспіль не видає жодної нової ліцензії офшорним банкам; у Пуерто-Ріко у даний час ліцензію має лише 81 офшор-

ний банк, а на розгляді перебуває понад 40 нових заявок [2, с. 1]. Варто також додати, що сплачувані офшорними банками реєстраційні збори й обов'язкові щорічні відрахування формують доволі значну частку доходної частини державних бюджетів країн їх реєстрації. Вона коливається від 0,7 % на Багамських островах до 4,1 % на Барбадосі [13, с. 91]; значною є і частка банківських зборів у Белізі і на Мальдівах, де підтримуються тісні зв'язки офшорних банків з національними банківськими установами.

Про сучасні масштаби діяльності офшорних банків свідчать дані, наведені у табл. 2. Вони показують, що станом на другу половину 2019 р. сукупний вартісний обсяг акумульованих в офшорних банках транскордонних активів становив понад 5 трлн дол. США, а зобов'язань — більше 4,5 трлн [3, с. 9]. Також не можемо не звернути увагу на те, що з загальної вартості транскордонних активів офшорних банків ледве частка коштів (майже 2 трлн дол. США) розміщена нині на міжнародному міжбанківському ринку, а 2/3 усіх міжбанківських операцій (1,3 трлн дол. США) припадає на внутрішньокорпоративні трансакції [13, с. 91], які здійснюються між структурними підрозділами одних і тих же транснаціональних банків. Це свідчить про активне використання останніми своїх офшорних підрозділів у реалізації корпоративних стратегій і глобальних бізнес-моделей, спрямованих на обслуговування ендегенних потоків капітальних ресурсів.

За географічно-територіальною структурою найбільші масштаби глобального офшорного банківництва сконцентровані нині на Кайманових островах, у Гонконзі, Сінгапурі, Вест-Індії, острові Джерсі і Багамських островах. Зокрема, станом на другу половину 2019 р. сукупний обсяг акумульованих тут транскордонних активів офшорних банків становив відповідно 2230,3 млрд дол. США (44,5 % їх глобальних вартісних обсягів); 962,8 млрд (19,2 %); 673,4 млрд (13,4 %); 294,7 млрд (5,9 %); 185,9 млрд (3,7 %) та 132,3 млрд (2,6 %); а зобов'язання — 1272,9 млрд дол. США (28 % світових обсягів банківських пасивів); 1359,2 млрд (29,9 %); 686,7 млрд (15,1 %); 294,5 млрд (6,5 %); 176,5 млрд (3,9 %) і 147 млрд (3,2 % відповідно) [3, с. 9, 10].

Подібний міжрегіональний розподіл активів і зобов'язань глобального офшорного банківництва свідчить насамперед про високий рівень його монополізації, коли на шість офшорних банківських центри припадає 89,3 % глобальних активів офшорного банківництва та 86,6 % його сукупних зобов'язань [3, с. 9, 10]. Монополізація офшорного банківського сектору відбиває, на нашу думку, прагнення зазначених офшорних юрисдикцій до встановлення у глобальних

координатах свого виключного права на розрахункове, депозитне, кредитне і торговельно-фінансове обслуговування нерезидентів; проведення євровалютних, лізингових, страхових і трастових трансакцій; здійснення операцій з позабіржовими деривативами; інвестування активів в економіки держав з найвищими показниками рентабельності і приросту капіталовкладень.

Таблиця 2

СТРУКТУРА ТРАНСКОРДОННИХ АКТИВІВ ОФШОРНИХ БАНКІВСЬКИХ УСТАНОВ СТАНОМ НА ДРУГИЙ КВАРТАЛ 2019 р., млрд дол. США [3, с. 9, 10]

Країна реєстрації оф- шорних банків	Активи	Зобов'язання	Структура активів		
			Вимоги до банківського сектору	Вимоги до небанківських фінансових установ	Вимоги до інших секторів
Аруба	1,2	1,1	0,1	1,0	0,0
Багамські острови	132,3	147,0	98,5	33,7	0,1
Бахрейн	40,7	34,3	34,9	5,8	0,0
Барбадос	24,0	34,5	14,5	9,5	0,0
Бермудські острови	122,1	106,3	1,4	120,1	0,6
Кайманові острови	2230,3	1272,9	438,7	1785,3	6,3
Кюрасао	7,7	15,2	2,1	5,5	0,0
Гібралтар	3,7	11,8	1,5	2,2	0,0
Гернсі	121,3	122,1	79,3	42,0	0,1
Гонконг	962,8	1359,2	570,2	387,3	5,4
Острів Мен	18,4	37,3	5,9	12,5	0,1
Джерсі	185,9	176,5	62,6	123,1	0,2
Ліван	9,9	40,7	5,8	4,0	0,1
Макао	58,4	105,0	50,3	8,0	0,2
Маврикій	24,3	18,2	3,6	20,3	0,4
Панама	83,9	54,2	10,4	73,3	0,2
Самоа	5,9	21,5	0,0	5,8	0,1
Сінгапур	673,4	686,7	550,0	121,9	1,5
Вест-Індія	294,7	294,5	3,2	287,5	4,0
Усього	5008,2	4541,3	1933,2	3055,9	19,1

Крім того, завдяки монополізації офшорного банкінгу забезпечується загальне зменшення вартості кредитного капіталу і фондування банківських операцій, підвищення рівня кредитного мультиплікатора і розширення грошової маси, диверсифікація клієнтської бази і підтримання банками власної ліквідності. Не слід скидати з рахунків і загальне зниження рівня конкуренції у банківському секторі, що має своїм наслідком чимраз більшу орієнтацію банківських установ на реалізацію менш ризикової політики у сфері транскордонних депозитно-кредитних операцій, зменшення вартісних обсягів і частки токсичних активів у їх загальній структурі, підвищення ефективності ринкового розподілу фінансового капіталу та роздування спекулятивних «бульбашок» на офшорному кредитному ринку. І, нарешті, великокапіталізовані офшорні банки володіють не досяжними для інших економічних агентів інформаційними конкурентними перевагами, порівняно з дрібними банками, завдяки оптимізації ресурсного розподілу, концентрації і централізації банківської системи та глибшого моніторингу ефективності здійснюваних банківських операцій [11, с. 27].

У глобальну епоху монополізація офшорного банківництва набула чітко вираженого глобального формату, охопивши практично всі офшорні юрисдикції та всі види банківського обслуговування нерезидентів. І хоч кожен банківський офшорний центр має свою спеціалізацію (яка, цілком зрозуміло, може бути більш чи менш універсальною, залежно від спектру виконуваних ним операцій, широти суб'єктної структури клієнтів і розгалуженості філіальних мереж), однак всі ми на сьогодні є свідками становлення офшорних банків якісно нового типу — глобальних банківських установ. Їх діяльність охоплює усі види офшорного банківського обслуговування економічних агентів країн світової тріади, послуг торговельного фінансування, операцій з євробондами і євронотами, трансакцій з позабіржовими деривативами тощо.

Зокрема, станом на кінець 2019 р. вартісний обсяг операцій офшорних банків з міжнародними борговими цінними паперами становив понад 3,2 трлн дол. США з найбільшою часткою цінних паперів фінансових корпорацій — майже 3 трлн, або 92,5 % загального підсумку (табл. 3). Як і у випадку транскордонних активів і зобов'язань, лєвова частка операцій офшорних банків з міжнародними борговими цінними паперами припадає на Кайманові острови — 2,1 трлн дол. США (64,1 % загального обсягу), Вест-Індію — 353 млрд (11 %), Гонконг — 340 млрд (10,5 %) і Сінга-

пур — 185 млрд (5,7 %). Це свідчить насамперед про універсальність їх спеціалізаційного профілю, наявність необхідного інституційного і технологічного забезпечення реалізації широкого спектру банківських операцій і протидії системним ризикам банківської діяльності.

Таблиця 3

**СТРУКТУРА ОПЕРАЦІЙ ОФШОРНИХ БАНКІВ З МІЖНАРОДНИМИ
БОРГОВИМИ ЦІННИМИ ПАПЕРАМИ СТАНОМ НА КІНЕЦЬ 2019 р.,
млрд дол. США [7]**

Країна реєстрації офшорних банків	Усього	Цінні папери фінан-сових корпорацій		Цінні папери нефінансових корпорацій	Цінні папери національних урядів
		усього	банки		
Аруба	3	2	2	...	0
Багамські острови	12	8	6	2	2
Бахрейн	30	7	3	5	19
Барбадос	2	1	0	...	0
Бермудські острови	125	107	2	15	3
Кайманові острови	2064	2041	102	16	7
Кюрасао	2	2	2	...	...
Гібралтар	0	0	...	0	...
Гонконг	340	293	165	43	4
Ліван	39	2	2	...	38
Макао	26	26	26	...	...
Маврикій	7	5	...	2	...
Панама	31	8	4	4	19
Сінгапур	185	152	107	33	...
Вест-Індія	353	324	4	29	...
Усього	3219	2978	425	149	92

У сукупності зазначені процеси не тільки суттєво посилять вплив офшорного банківництва на структурну динаміку світогосподарського розвитку, але й модернізують традиційні схеми використання офшорних фінансових мереж з метою повного задоволення потреб у банківському і квазібанківському обслуговуванні найвпливовіших економічних гравців з числа оншорних держав.

Висновки. Підбиваючи підсумок, відзначимо таке: умови глобального економічного розвитку суттєво активізували діяльність офшорних банків, що набуває свого концентрованого вираження у нарощуванні масштабів і диверсифікації структури їх транскордонних операцій, стрімкому зростанні вартості активів і зобов'язань міжнародних банківських зон, диверсифікації офшорних банківських послуг, формуванні новітніх точок нагромадження офшорного банківського капіталу та підвищенні рівня його монополізації. Офшорні банки спеціалізуються нині як на традиційному банківському обслуговуванні економічних агентів, так і наданні квазібанківських послуг у сфері захисту активів економічних суб'єктів, структурування і реструктуризації їх фінансів, консалтингового обслуговування з питань податкового законодавства, оптимізації податкових витрат, заснування офшорного бізнесу тощо. Відтак — на найближчу перспективу найвищі конкурентні переваги в офшорному банківництві матимуть лише ті юрисдикції, що здатні оперативного адаптуватись до умов глобальної податкової конкуренції, забезпечити належну транспарентність офшорних операцій та тісну взаємодію з національними податковими органами держав реєстрації економічних суб'єктів.

Література

1. Assets and Liabilities of U.S. Branches and Agencies of Foreign Banks (Table 4.30). Board of Governors of the Federal Reserve System. URL: <https://www.federalreserve.gov/data/assetliab/current.htm>
2. Best Offshore Banking Licenses for 2020. Premier Consultores Bancarios. URL: <https://banklicense.pro/wp-content/uploads/2019/12/Licenses-2020.pdf>
3. BIS Statistical Bulletin. Monetary and Economic Department. December 2019.
4. Merz J., Overesch M. Profit shifting and tax response of multinational banks. Journal of bank and finance. 2016. No. 68. P. 57–68.

5. Ratcliff A. Europe's biggest banks register €25 billion profit in tax havens. Fair Finance International&Oxfam, March 27 2017. URL: https://www.banktrack.org/article/europe_s_biggest_banks_register_25_billion_profit_in_tax_havens
6. Results of BIS International Locational Banking Statistics and International Consolidated Banking Statistics in Japan. Bank of Japan. URL: <https://www.boj.or.jp/en/statistics/bis/ibs/index.htm/>
7. Summary of debt securities outstanding By residence and sector of issuer, amounts outstanding at end-December 2019, in billions of US dollars. Bank for International Settlements. URL: <https://stats.bis.org/statx/srs/table/c1?f=pdf>
8. Summary of locational statistics, by currency, instrument and residence and sector of counterparty. Outstanding at end-March 2020, in billions of US dollars. BIS. URL: <http://stats.bis.org/statx/srs/table/a1?m=S&p=20201&c=>
9. Воронина Н. В., Бабанин В. А. Развитие налогового планирования в мировой экономике в современных условиях глобализации. Финансы и кредит. 2005. №29 (197). С. 59–66.
10. Ишханов А. В. Сравнительный анализ офшорных банковских юрисдикций. Финансы и кредит. 2001. №15 (87). С. 74–80.
11. Комолов О. О. Монополизация банковской системы: риски и возможности. Финансы и кредит. 2016. №5. С. 23–35.
12. Луцишин З. О., Мехтієв Є. О. Офшорні фінансові центри у глобальному русі капіталів. Міжнародна економічна політика. 2017. 2 (27). С. 62–94.
13. Международный офшорный бизнес. Учебное пособие для бакалавриата и магистратуры / Б. Логинов, Е. Смирнов, А. Михайлин. Москва, 2019.
14. Редзюк Є. В. Офшоризація світової економіки: перспективи для України і світу. Вісник Асоціації докторів філософії України. 2015. №1. URL: <http://aphd.ua/publication-34/>
15. Фінансова глобалізація і євроінтеграція / за ред. О. Г. Білоруса, Т. І. Єфіменко; ДННУ «Академія фінансового управління». К., 2015.
16. Хейфец Б. А. Офшорные финансовые сети в мировой экономике / География мирового развития. Выпуск 2: Сборник научных трудов / Под ред. Л. М. Синцера. М.: Товарищество научных изданий КМК, 2010. С. 80–98.
17. Хейфец Б. А. Офшорные юрисдикции в глобальной и национальной экономике: монография. М: ЗАО «Издательство «Экономика», 2008.
18. Ярошевич В., Сарган А. Оффшорный сегмент мировой экономики: эволюция и тенденции развития. Банकाўскі веснік, Сакавік 2013. С. 33–39.

References

1. Assets and Liabilities of U.S. Branches and Agencies of Foreign Banks (Table 4.30). Board of Governors of the Federal Reserve System. URL: <https://www.federalreserve.gov/data/assetliab/current.htm>
2. Best Offshore Banking Licenses for 2020. Premier Consultores Bancarios. URL: <https://banklicense.pro/wp-content/uploads/2019/12/Licenses-2020.pdf>
3. BIS Statistical Bulletin. Monetary and Economic Department. December 2019.
4. Merz J., Overesch M. Profit shifting and tax response of multinational banks. *Journal of bank and finance*. 2016. No. 68. P. 57–68.
5. Ratcliff A. Europe's biggest banks register €25 billion profit in tax havens. *Fair Finance International&Oxfam*, March 27 2017. URL: https://www.banktrack.org/article/europe_s_biggest_banks_register_25_billion_profit_in_tax_havens
6. Results of BIS International Locational Banking Statistics and International Consolidated Banking Statistics in Japan. Bank of Japan. URL: <https://www.boj.or.jp/en/statistics/bis/ibs/index.htm/>
7. Summary of debt securities outstanding By residence and sector of issuer, amounts outstanding at end-December 2019, in billions of US dollars. Bank for International Settlements. URL: <https://stats.bis.org/statx/srs/table/c1?f=pdf>
8. Summary of locational statistics, by currency, instrument and residence and sector of counterparty. Outstanding at end-March 2020, in billions of US dollars. BIS. URL: <http://stats.bis.org/statx/srs/table/a1?m=S&p=20201&c=>
9. Voronina N. V., Babanin V. A. Razvitiye nalogovogo planirovaniya v mirovoy ekonomike v sovremennykh usloviyakh globalizatsii. *Finansy i kredit*. 2005. №29 (197). S. 59–66. [in Russian]
10. Ishkhanov A. V. Sravnitelnyy analiz offshornykh bankovskikh yurisdiksiy. *Finansy i kredit*. 2001. №15 (87). S. 74–80. [in Russian]
11. Komolov O. O. Monopolizatsiya bankovskoy sistemy: riski i vozmozhnosti. *Finansy i kredit*. 2016. №5. S. 23–35. [in Russian]
12. Lutsyshyn Z. O., Mekhtiiev Ye. O. Ofshorni finansovi tsentry u hlobalnomu rusi kapitaliv. *Mizhnarodna ekonomichna polityka*. 2017. 2 (27). S. 62–94. [in Ukrainian]
13. Mezhdunarodnyy ofshorny biznes. *Uchebnoye posobiye dlya bakalavriata i magistratury* / B. Loginov. E. Smirnov. A. Mikhaylin. Moskva. 2019. [in Russian]
14. Redzyuk Ye. V. Ofshory'zaciya svitovoyi ekonomiky': perspekty'vy' dlya Ukrayiny' i svitu. *Visny'k Asociaiyi doktoriv filosofiyi Ukrayiny'*. 2015. #1. URL: <http://aphd.ua/publication-34/> [in Ukrainian]

15. Finansova globalizaciya i yevrointegraciya / za red. O. G. Bilorusa, T. I. Yefy'menko; DNNU «Akademiya finansovogo upravlinnya». K., 2015. [in Ukrainian]

16. Heyfets B. A. Ofshornyye finansovyye seti v mirovoy ekonomike / Geografiya mirovogo razvitiya. Vyipusk 2: Sbornik nauchnykh trudov / Pod red. L. M. Sintserova. M.: Tovarischestvo nauchnykh izdaniy KMK, 2010. S. 80–98. [in Russian]

17. Heyfets B. A. Ofshornyye yurisdiktsii v globalnoy i natsionalnoy ekonomike: monografiya. M: ZAO «Izdatelstvo «Ekonomika», 2008. [in Russian]

18. Yaroshevich V., Sargan A. Offshornyy segment mirovoy ekonomiki: evolyutsiya i tendentsii razvitiya. Bankaŷski vesnik. Sakavik 2013. S. 33–39. [in Russian]

Стаття надійшла до редакції 21.08.2020 р.